

УДК 111.11:[316.3:004

DOI: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2019.177714>

ПРОБЛЕМАТИКА БУТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ В ГІМНАЗІЇ (ШКОЛІ) У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

© Черниш, Т. М.

спеціалізована школа № 155 з поглибленим вивченням англійської мови
(Київ, Україна)

E-mail: tet.cher@outlook.com, ORCID iD: 0000-0003-3064-6526

Анотація. Тема проблематики буття гуманітарних наук у контексті розвитку інформаційного суспільства (досвід викладання у гімназії) є надзвичайно актуальною, так як кожна молода людина хоче оволодіти проблематикою смислу життя, його наповнення смислами, які треба пояснити простими словами. Проблематика філософії в гімназії інтегрує окремі гуманітарні дисципліни і дає ґрунтовний виклад основних проблем життя. Деякі теми доповнені тематичними царинами естетики, антропології, філософії історії, філософії права і держави, філософії природи і техніки, філософії релігії. **Аналіз останніх досліджень і публікацій** – ми спираємося на останні роботи Марії Фюрст і Юргена Тринкса «Філософія», де представлено досвіди викладання філософії в австрійській гімназії; Керола Двека «Налаштовуйся на зміни»; Р. Флорида «Ното creatives. Як новий клас завойовує світ», в яких розглядається проблематика формування креативної особистості, здатної працювати в умовах інформаційного суспільства. Автор спирається на ряд робіт В.Нікітенко, М.Максименюк, О.Сосніна, О. Пунченка, в яких досліджуються креативні елементи інформаційного суспільства. Методи - аналізу і синтезу, системний, структурний, що дозволили проаналізувати і структурувати проблеми; аксіологічний, антропологічний, які дозволили проаналізувати особистість та її ціннісні орієнтації; синергетичний, що дав змогу проаналізувати інформаційне суспільство як складну нелінійну систему. Постановка завдання – аналіз проблематики буття як об'єкта викладання філософії в гімназії у контексті розвитку інформаційного суспільства, тобто питання про світ і суб'єкт. **Мета статті** – концептуалізація викладання філософії в гімназії у контексті розвитку інформаційного суспільства. **Результати дослідження.** Доведено, що своєрідність філософського мислення полягає у тому, що воно пов'язане з об'єктом, суб'єктом і з цілим, що охоплює їх обох. Виявлено, що в залежності від того, куди спрямований відповідний напрям мислення і що в ньому є ключовим моментом, на передній план висуває ставлення суб'єкта до самого себе. Розкрито умови формування інформаційного суспільства, яке вимагає формування інформаційно-креативної особистості, яка здатна жити і творити в даному виді суспільства, але для цього необхідно знайти свою власну сутність, власні структури і закони буття, що визначають її.

Ключові слова: філософія, проблеми буття, особистість, інформаційне суспільство

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. **Актуальність теми дослідження.**

Проблематика буття як об'єкт викладання філософії в гімназії (школі) у контексті розвитку інформаційного суспільства

Тема проблематики буття гуманітарних наук у контексті розвитку інформаційного суспільства (досвід викладання у гімназії) є надзвичайно актуальною, так як кожна молода людина хоче оволодіти проблематикою смислу життя, його наповнення смислами, які треба пояснити для себе, щоб знайти свій смисл життя і розібратися у непростих категоріях філософії. Проблематика викладання філософії в гімназії інтегрує окремі гуманітарні дисципліни і дає всебічний виклад основних проблем філософії. Деякі теми доповнені тематичними царинами з проблем естетики, антропології, філософії історії, філософії права і держави, філософії природи і техніки, філософії релігії. Креативність є основою виховання особистості під час викладання гуманітарних дисциплін, ключовим показником у царині освіти, бізнесу, права чи будь-якій іншій галузі. Філософія є визначальною основою у підготовці всебічного стану особистостей. Філософія як «любов до мудрості» формує смисли життя і відрізняє її від науки. Філософія демонструє умови можливостей людини і значимість предмета вивчення. Філософи змушені були по-новому осмислювати поняття філософії в умовах інформаційного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій – ми спираємося на останні роботи Стівена Пінкера «Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки та прогресу» []; Марії Фюрст і Юргена Тринкса «Філософія»

[15], де представлено досвід викладання філософії в австрійській гімназії; Керола Двека «Налаштовуйся на зміни» [2]; Р. Флорида «Homo creatives. Як новий клас завойовує світ» [16] , в яких розглядається проблематика формування креативної особистості, здатної працювати в умовах інформаційного суспільства. Автор спирається на ряд робіт В.Нікітенко [4], М.Максименюк [5] , О.Сосніна [14], О. Пунченка [13], В.Пожуєва [9], І. Рижової [9], в яких досліджуються креативні елементи інформаційного суспільства.

Методи.

Автор намагається відійти від редуccionістської філософії та методології та перейти до нелінійної, так як редуccionістська не спрацьовує в інформаційному суспільстві. Редуccionістська філософія та її методи не підходять не лише до живих систем, а й для подолання трагедій руйнівного соціально-економічного розвитку у «новому світі». Після відкриття того, як редуccionістський метод не може працювати з живими системами (і навіть з машинами), не придатний він і для вивчення людини як складної соціальної системи та проблем людського існування. Капра та Луїзі переходять до аналізу ранньої теорії систем, таких як кібернетика 1940-х рр., ідеї самовідтворення (аутопоезису) Матурана та Варела, а також до принципів нелінійної (тобто схильної до коливань) динаміки. На кін поставлено саму сутність того, ким ми є як люди. Редуccionістська філософія

привела до розриву між нашими знаннями, нашою системою освіти та соціальною реальністю, в якій ми живемо. Люди залишили спроби розглядати реальність як єдине ціле та перейшли до розділення цієї реальності на дрібні фрагменти - і це основне джерело проблем, з якими довелося зіткнутися. Фрагментація знань привела до втрати перспективи і бачення взаємозв'язків і взаємозалежностей між елементами та тим ширшим єдиним цілим, до якого вони належать. Підхід, у рамках якого систему розбирають на частини, а потім вивчають взаємодію цих частин, щоб зрозуміти, як працює ціле, називається редукціонізмом. Редукціоністський підхід важливий лише до певної межі. Після багаторічних досліджень науковці й досі не розуміють, як працює свідомість, мислення тощо. Саме тому виникла необхідність осмислення цілісного сприйняття проблематики буття як об'єкта викладання філософії у гімназії (школі) у контексті розвитку інформаційного суспільства. Холізм як теорія і методологія припускає, що поведінку системи не можна звести до суми поведінок її окремих частин. Навпаки, вона вирішальним чином визначається її властивостями як єдиного цілого. Холізм - це філософія цілісності, напряму у сучасній західноєвропейській філософії, що розглядає цілісність світу та особистості як наслідок творчої еволюції, яка спрямовується нематеріальним і непізнаваним фактором цілісності. «Нам потрібна

нова бізнесова логіка. Циркуляційні бізнес-моделі повинні прийти на зміну лінійним» [3, с.171].

Мета дослідження - теоретичні і практичні аспекти проблематики буття як об'єкта викладання філософії в гімназії (школі) у контексті розвитку інформаційного суспільства.

Завдання дослідження

- виявити як філософія еволюціонувала до пізнання, налаштованого на використання способів вирішення проблем людини як суб'єкта викладання філософії;
- обґрунтувати напрями виховання творчості та креативу;
- розкрити цінності креативної особистості;
- з'ясувати умови зміни мислення, націленого на зростання;

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття

В основі дослідження – нові нелінійні підходи, які виникли у сучасній філософії і змінили розуміння філософії та змусили викладачів і учнів по-новому осмислювати складні проблеми буття, знайти нові підходи до філософії, яка вивчає складне та суперечливе становище людини у світі, її ставлення до довкілля, та як людина орієнтується на життєвому шляху. Постановка завдання – аналіз проблематики буття як об'єкта викладання філософії в гімназії у контексті розвитку інформаційного суспільства, тобто питання про світ і суб'єкт, світ та інформацію людини, що

розвивається в умовах невизначеності. «Невизначеність спонукає людей шукати інформацію, яка є «різницею матерії-енергії, яка впливає на невизначеність у ситуації, в якій існує вибір з-поміж набору альтернатив» [10, с.19].

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

1. У філософії йде мова не лише про накопичення знання, але й те, що філософія перетворює того, хто філософствує. «Філософствувати означає вирішити дати змогу прокинутися витоку, віднайти дорогу до себе самого а й у внутрішній дії у міру сил допомогти самому собі», - говорять Марія Фюрст та Юрген Тринкс [15, с. 236]. Ще К. Ясперс свідчив, що філософія має два шляхи:

1) медитацію з людьми з використанням усіх способів осмислення;

2) і комунікацію з людьми з використанням усіх способів взаємного саморозуміння у спільному діянні, спільній розмові» [с.]. Сократова заслуга у тому, що він на питання «що таке?», вийшов на вищий рівень абстрактності і мислення. У його розумінні - слід виявляти дефініцію понять, які ми вчимося встановлювати, тож учнів слід вчити цим дефініціями і з цього розпочинати, так як без дефініцій учень не зможе розуміти складні проблеми буття. Якщо Сократ обговорював етичні та практичні проблеми, то у Платона вони стали теоретичними. Він порушив питання про пізнання і зрештою саме про буття: «Що таке

буття?». Аристотель пов'язував питання про пізнаваність буття із систематизацією емпіричної дійсності. Це питання про буття стає основним питанням філософії. Інформаційне суспільство формує нове буття, наповнене алгоритмами, на основі виявлених результатів і таких передових технологій кібернетики, як комп'ютерне навчання та нейромережі, які спроможні створювати інші алгоритми, досконаліші від себе. І не випадково, що найшвидше йдуть угору ті люди у суспільстві, які вміють писати коди, створюючи алгоритми, здатні легко і швидко пливати в океанах інформації, розпізнавати людські обличчя, виконувати завдання, які лише кілька років тому здавалися нездійсненними [7; 11, с. 14].

2. Прагматична філософія: дух, мислення, пізнання та істина. Представники прагматичної філософії (Чарльз С. Пірс, Вільям Джеймс, Ф. К. С. Шіллер, Джеймс Дьюї), які займали різні позиції, але їх об'єднувало загальне устремління поєднати теорію і практику. Прагматизм традиційно виступив проти традиційної метафізики. Прагматична теорія ставила перед собою завдання - проаналізувати структури мислення науковими методами та ефективно їх застосувати на практиці. Істинним є те, що підтверджується практичними наслідками. Істинними є ті твердження, які підтверджують процес верифікації. Загальні риси прагматичної філософії:

1) повага до наукового методу;

2) близький зв'язок з філософським емпіризмом;

3) пропаганда американської демократії як ідеальної форми правління;

4) дух, істина, пізнання та істина є функціями досвіду і можуть бути описаними за допомогою емпіричних методів пізнання. «Окрім посилення ролі державного управління, має відбутися зміна домінантної філософії, того, як люди дивляться на світ» [6, с. 28]. Потрібна буде інша економічна ідеологія, щоб перебудувати суспільства багатих країн таким чином, аби вони діяли в інтересах більшості, а не лише найбагатшого 1% [6, с.281].

3. Виховання творчості та креативу.

Щоб вести розумне життя, людина повинна мати можливість обирати професію та соціальні функції, які б відповідали розвитку мозку. Спіноза застосував поняття «буття». Людина живе у соціальному середовищі, тому постає потреба у експліцитних та точних правил, щоб витворити безпечне та стабільне середовище. У виборі професії вирішальну роль відіграють збіг обставин, приклади для наслідування у власному оточенні, зацікавленість і досвід. Як справжня складана система, людина повинна навчитися жити між порядком і хаосом, але ніколи не є цілком упорядкованими, ані дійсно хаотичними [1, с.72-73]. Це свідчить про те, що наступила нова ера мислення в категоріях складних систем, що вимагає формування і системного мислення.

Люди, яким належить авторство наукових відкриттів, зазвичай наділені такими системним мисленням, «творчими» рисами, як фантазія і допитливість, а також готовність приймати виклики та йти на ризик. Існує припущення, що кількість сполучень у мозку креативних людей знаходить своє вираження у їхніх семантичних здібностях. Прикладом такої здібності є використання метафор, які гуртуються на асоціаціях і посідають у творчому процесі митців чільне місце. До процесу творчості залучені різні ділянки мозку. Системне мислення являє собою низку заходів для вирішення проблем, до яких залучаються ділянки мозку, що розглядаються як компоненти більшої системи.

У центрі творчого процесу мозку перебуває префронтальна кора. Між цією ділянкою та відкритістю особистості існує взаємозв'язок. У творчих людей у задній частині правої скроневої частки більше сірої речовини. тобто більше клітин мозку та сполучень між ними, що, власне, і корелює із такою ознакою особистості, як відкритість,- говорить Дік Свааб у роботі «Наш творчий мозок» [12, с.156]. Який метод найкраще стимулює творчість, залежить від конкретного індивіда. «Момент еврики» під час якого відкривають щось нове, супроводжується раптовою зміною електричної активності у правій передній скроневої частині. Дослідження показало, що певний рівень інтелекту - передумова творчості, а саме IQ120. Наш мозок, як вважають

вчені, - це механізм творчості, основа культурного таланту й місце, в якому, відбувається мистецьке сприйняття, відбір і репрезентація як при спогляданні мистецтва, так і під час мистецького творчого процесу. Наше тіло завдяки генетичному програмуванню, сенсорній інформації з навколишнього середовища та інформації з внутрішніх органів репрезентоване у мозку до найменшої деталі і сприяє функціонуванню кожної системи мозку протягом усього життя людини.

Саме специфічний людський мозок робить нас людьми, даючи можливість розвитку культури й саморефлексії. Наша неймовірна креативність виражається у патоці науково-технічних відкриттів, а також у мистецтві та музиці - комбінації техніки, творчості й емоцій. Завдяки великому креативному механізму мозку з його багатством клітин і сполучень людина краще здатна пристосуватися до зміни середовища. Крім того, людина ще вигадує різноманітні інструменти, якими творить абсолютно інше культурне, соціальне й мовленнєве середовище. Людина - це її творчий мозок, який вона повинна використовувати для свого розвитку і саморозвитку, адаптації і самонавчання, завдяки якому людина перетворює навколишній світ та змінює його, стає унікальною та по-різному реагує на навколишнє середовище. Люди стають креативними, коли цьому сприяє робоча атмосфера, та які мають системне мислення.

Системне мислення фокусується на циклічних взаєминах між компонентами системи та нелінійних причинно-наслідкових зв'язках усередині неї.

Системне мислення вимагає свободи бути креативним, свобода йти на ризик, а також розуміння, що промахи не матимуть поганих наслідків», - зауважує Юрген Аппело [1, с. 98]. Якщо люди знають, що можуть дозволити собі ризикувати, вони схильні продукувати щось нове. В іграх люди зазвичай виявляють значну креативність. Надавши рутинній діяльності елемент гри або ж просто граючи в ігри, можна стимулювати інтелект учнів і вивільнити їхні творчі здібності. Рутинна робота вбиває креативність. Можна урізноманітнювати навіть рутинну роботу і стимулювати їхнє асоціативне мислення. Можете пробудити в учнів креативність, демонструючи їм результати креативної роботи інших. Існує, без перебільшення сотні заходів, що стимулюють креативність, тому слід використовувати креативні методики - наприклад, методика креативного рішення проблем, модель продуктивного мислення та синектики, що являють собою складені з декількох етапів процеси, внаслідок яких генеруються варіанти креативних рішень проблеми. Креативність ґрунтується на внутрішній мотивації - бажано займатися будь-якою діяльністю заради самої цієї діяльності, а не в надії отримати винагороду.

4. Цінності креативної особистості.

Проблематика буття як об'єкт викладання філософії в гімназії (школі) у контексті розвитку інформаційного суспільства поставлена як підйом креативності особистості і відображається у потужному й значному зсуві у цінностях, нормах, ставленнях. Цей зсув ще не завершився - він у процесі - проте вже можна виділити деякі ключових трендів. Об'єктом і суб'єктом викладання філософії є формування індивідуальності та її самовираження. Філософія повинна вчити створювати індивідуалістичні портрети ідентичності, які відображають їхню креативність. Для цього особистість повинна ставити перед собою цілі й прагнути їх досягнення, просуватися вгору завдяки своїм здібностям і докладати зусилля для їх реалізації.

Різноманіття при цьому стало виступати тим ідеалом, до якого стали прагнути всі, створюючи можливості для розквіту талантів та сприяючи нових цінностей інформаційного суспільства - інформаційної культури, свідомості, особистості. Інтернет виявив зсув з питань формування цінностей, що стосуються стилю життя, який інколи називають зсувом від цінностей «виживання» до цінностей «самовираження», що трансформують цінності життя, - зауважує Р. Флорида [16, с.73].

5. Зміна свідомості, культури, світогляду.

В умовах інформаційного суспільства має відбутися зміна

свідомості, культури, світогляду особистості, що базується на вірі у зміни, які змушують мислити по-іншому, щоб вирішувати проблеми. І цьому допомагає філософія. Мислення визначає, що людина зберігає поточну інформацію у голові, і впливає на сприйняття подій. Особистість весь час стежить за тим, що відбувається, але її внутрішній монолог крутиться навколо того, чому може навчитися особистість і як її вдосконалюватися? Когнітивна терапія власне й навчає людей утримуватися від безапеляційних суджень і формулювати раціональніші судження, допомагає виробляти більш реалістичні й оптимістичніші погляди. Але це не звільняє людину від фіксованого способу мислення і критичних поглядів. А саме ця ідея змушує людей увесь час оцінювати себе. Одним словом, когнітивна терапія не виводить їх з критичного простору фіксованого способу мислення й налаштовує на зростання. Нові креативні знання приносять учням і студентам зміни у всіх сферах життя, так як знання відкривають їм очі і саме нове мислення підказує, що треба робити, щоб мрії стали реальністю.

Мозок людини подібний до м'яза, який зміцнюється і змінюється у ході тренувань, росте і зміцнюється у процесі навчання, формується і «росте» завдяки тому, що люди коли тренуються, то засвоюють нову інформацію. Коли людина вивчає щось нове, дрібні зв'язки розростаються і зміцнюються, і чим більше

викликів ви кидаєте мозку, тим більше він зростає, що відкриває більше можливостей бути собою», - зауважує Керол Двек [2, с. 245]. Ідеологія Просвітництва 2.0 допомагає формуванню креативних цінностей.

6. Нове просвітництво 2.0 як ідеологія вирішення проблем

За традицією, добою Просвітництва називають останні дві третини ХУІІІ століття, хоча постала вона з наукової революції та доби Розуму ХУІІ століття й плавно перетекла в пору розквіту класичного лібералізму першої половини ХІХ століття. Мислителі Просвітництва, відчуваючи, що вкорінені ідеї хитаються під натиском науки та дослідництва, та надихаючись легкістю духу ідей і людей, почали шукати нове розуміння стану людства. Епоха ХУІІІ століття була роком достатку, з якого фронтували ідеї, і хоча деякі з них були суперчливими, але об'єднують їх чотири теми: розум, наука, гуманізм і прогрес. Розвиток європейського раціоналізму, науки і технологій став рушієм прогресу для людства в цілому. Сьогодні стало модним взагалі закликати до нового Просвітництва 2.0, проте мотиви та зміст таких закликів дуже різні.

У багатьох випадках це слово використовується просто для відродження чи модернізації концепцій раціоналізму, свободи, антинормативного, антирегулятивного та антидержавного домінування, характерних для старого Просвітництва. «Компліментарність, баланс і

мудрість синергії між протилежностями мають стати віхами на шляху до нового Просвітництва» [с.113]. Мудрість синергії, яку можна знайти між протилежностями, також може допомогти подолати недоліки аналітичної філософії науки і звільнити місце для філософії, більше орієнтованої на людину та її майбутнє. Ідеали Просвітництва - це ідеали розуму, прогресу, науки, технологій, гуманізму, демократії, свободи, які слід поставити на користь людині і людству. Якщо ми наважимося застосувати розум, то поступ можливий буде у всіх сферах - науковій, політичній та моральній. «Принципи інформацій, обчислення і контролю - це місток, що лежить між фізичним причинно-наслідковим світом та розумовим світом знання, інтелекту і мети» [18, с. 36].

7. Умови формування інформаційного суспільства та людини інформаційного суспільства

Інформаційне суспільство змінює людину та умови її існування. Вплив інформаційного суспільства на особистість є різнобічним, він відображається на її ідентичності, у власних моделях споживання, способах кар'єрного просування, розвитку професійних навичок. Інформаційне суспільство розвиває людину настільки, що під питанням може опинитися сама природа людського існування. Так шалені темпи змін викликають страх. Клаус Шваб зазначає: «Досі технології були призначені щоб все робити легше, швидше й ефективніше. Вони забезпечили нас

можливостямит особистого розвитку. Але вже зрозуміло, що й потенціал, і супутні ризики зростають» [17, с.86]. Ми перебуваємо на порозі докорінних системних змін, які вимагають від людини постійного пристосування. Революційні технології по-новому визначають зміст вислову «бути людиною». Як людські істоти ми маємо замислитися над тим, яким чином реагувати на такі феномени, як продовження тривалості життя, поява «спроєктованих» дітей, цілої низки редагування характеристик людини - від викорінення генетичних хвороб до нарощування пізнавальних можливостей, вилучення інформації з людської пам'яті й багато чого іншого. Усі ми маємо запитати себе, що ми можемо зробити, щоб підвищити шанси перемог і уникнути ризиків. Усе порушує окремі найсерйозніші етичні та духовні проблеми людства, на що слід акцентувати увагу. Технологічний прогрес веде нас до нових етичних меж. Наростає стурбованість, що інформаційне суспільство поглиблює індивідуальні та колективні відносини з технологіями, але це може негативно відобразитися на соціальних навичках людини та її здатності до співпереживання. Ще у 1971 році Герберт Саймон попереджав, що надмір інформації приводить до вбогості уваги, а сьогодні люди страждають від стресу, спричиненого переизвантженням, від обсягів матеріалу, що часто приводить до фрустрації, надлому психіки,

депресії. «Енергія, скерована у потрібне річище знанням, - еліксир, за допомогою якого ми стримуємо ентропію. А прогрес у добуванні енергії - це прогрес у людській долі» [18, с.37].

Результати дослідження.

Доведено, що своєрідність філософського мислення полягає у тому, що воно пов'язане з об'єктом, суб'єктом і з цілим, що охоплює все в цілому. Виявлено, що в залежності від того, куди спрямований відповідний напрям мислення і що в ньому є ключовим моментом, на передній план висувається ставлення суб'єкта до самого себе. Розкрито умови формування інформаційного суспільства, яке вимагає формування інформаційно-креативної особистості, яка здатна жити і творити у даному типі суспільства, але для цього необхідно знайти свою власну сутність, власні структури і закони буття, що визначають її.

Когнітивні здібності людини наділені двома функціями, що дають змогу долати її обмеженість - здатність до абстракції і комбінаторна рекурсивна сила, в основі яких розум як вибуховий асортимент ідей, концепцій, теорій, парадигм. «Наші когнітивні, моральні та емоційні здібності адаптовані до індивідуального виживання, а не до універсального процвітання в сучасному світі» [18, с.40].

Висновки з дослідження

Як істота розумна, особистість має потенціал успішно розвиватися. Вона може відточити свій дар

розуму за допомогою навчання і дебатів. Може шукати пояснення світу природи засобами науки, а умови існування людини проникливо осягати за допомогою мистецтва та гуманітарних дисциплін. Може використовувати максимум своїх можливостей, щоб отримати насолоду й задоволення, щоб розвиватися.

Принцип Просвітництва - спроможність особистості застосовувати розум і співпереживання, щоб принести користь і процвітання людству. Сьогодні більше, ніж будь-коли в історії людства, ідеали науки, розуму, гуманізму та прогресу потребують захисту.

Сьогодні слід заново утверджувати ідеали просвітництва 2.0, які відомі як гуманізм, відкрите суспільство, самореалізація особистості. Хто ми такі, звідки прийшли, які важливі завдання перед нами стоять і як нам їх виконати - це головні завдання у новому тисячолітті, які ставить перед нами сучасна філософія.

Найперше - це розум коли людина починає обговорювати мету життя, бере на себе зобов'язання послуговуватися розумом і об'єктивними стандартами як мірилом для своїх переконань.

Головне - це енергійно застосовувати стандарт розуму для того, щоб пізнати цей світ і не повертатися до генераторів облуди

- віри, догми, містики, ворожби, видінь тощо, а необхідно відточення розуму для пізнання себе і світу. Невід'ємною частиною цих знань є наше розуміння самих себе.

Потреба в науці про людину - це тема філософії. Гуманістична чутливість філософії змушувала засуджувати не тільки релігійне насильство, але й світську жорстокість, так як людство не має потреби миритися з нещастями та нерозумністю теперішнього стану речей та здатне на інтелектуальний та моральний поступ, що демонструє собою просвітницький прогрес.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі:

- аналіз філософії як Просвітництва 2.0 та формування ціннісних орієнтацій особистості;

- осмислення стрімкості та розмаху нової інформаційної революції, яка привела до нечуваних можливостей розвитку як технологій, так і людини, що вимагає вивчення людини як такої і соціальних моделей існування людства, породжених технологіями;

- розробка практичних рекомендацій, що дозволять якнайкраще пристосуватися до потужної інформаційної трансформації, щоб скерувати та підкорити на благо людини її потенціал.

REFERENCES

1. Appelo, Jurgen (2011). Management 3.0: Leading agile developers, developing agile leaders: London Pearson Education Inc., 432.

2. Dwek, Carol (2017). Tune in to changes. The new psychology of Success Lane. With the English. Julia Kuzmenko. K.: *Our format*, 288.
3. Come On! Capitalism, poor judgment, population and destruction of the planet. Report by Roman Club (2019). Ernst Ulrich von Weizsäcker, Anders Vikman; Translated from Eng. Y. Sirosh; For sciences. Ed. V. Wolf, V. Butka. K.: *Summit-book*, 276.
4. Nikitenko, V. O. (2013). Geokulturni values in today's world development: a socio-philosophical dimension. *Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 54, 266–280.
5. Maksymeniuk, M. Yu. and Nikitenko, V. O. (2016). Formation of the paradigm of information-communicative society as a kind of complex social systems, and the interaction between. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 66, 266-278.
6. Maxton, Graeme and Randers, Jorden (2016). Reinventing Prosperity. Managing Economic Growth to Reduce Unemployment, Inequality, and Climate Change. A Report to the Club of Rome. *Vancouver: Grestone Books*, 320.
7. O' Reilly, Tim (2018) Who knows what will be the future. Lane. with the English Yulia Kuzmenko. K.: *Our format*, 448.
8. Pozhuev, V. (2010). Understanding the place and role of information in modern society. *Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 42, 4-13
9. Ryzhova, I. (2011). Culture is the most fundamental way of human existence. *Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 46, 126–134.
10. Rogers, E. M. (2009). Diffusion of innovations. Kyiv: Publishing House: Kyiv-Mohylian Academy, 591.
11. Christopher, S. (2018). Total automation. How computer algorithms change life. Kyiv: *Our format*, 280.
12. Swaab Dick (2017). Unser Kreatives Gehirn: Wie wir leben, lernen und arbeiten. *München: Droemer*. 640.
13. Puchenko, O. P., Voronkova, V. H., Andriukaitiene, Regina Sociodynamics of the globalizing world in its civilization dimension. *Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 74, 48–60.
Doi: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2018.149652>
14. Sosnin, O. V., Voronkova V. H., Nikitenko, V. O., Maksymeniuk, M. Yu. (2017). Informatsiino-komunikatyvnyi menedzhment: zarubizhnyi i vitchyzniani menedzhment. Kyiv: *KPI im. Ihorii Sikorskoho, Vyd-vo «Politekhnik»*, 316.
15. Fiurst, M. and Yurhen, T. (2018). Filsoofia. Kyiv: *DUKh I LITERA, Instytut relihiinykh nauk sv. Fomy Akvinskoho*, 544.
16. Floryda, R. (2018). «Homo creativus». Yak novyi klas zavoiovuie svit». Kyiv: *Nash format*, 432.
17. Schwab, Klaus (2018). The Fourth industrial Revolution. Shaping the Fourth industrial Revolution. Geneva: World Economic Forum, 274.
18. Steven, Pinker (2018). Enlightenment Now. The Case for Reason, Science, Humanism, and Progress. NY: *Viking*, 560.

Chernykh, Tatyana - Primary school teacher of specialized school №155 with Intensive English Language (Kyiv, Ukraine)

E-mail: tet.cher@outlook.com, ORCID [iD](https://orcid.org/0000-0003-3064-6526): 0000-0003-3064-6526

PROBLEMS OF HUMAN BEING AS A PHILOSOPHIC OBJECT IN INFORMATION CONTEXT OF GYMNASIUM SOCIAL DEVELOPMENT

Abstract. The topic of humanities in context of information society development (teaching experience in high school) is extremely relevant, as every young person wants to master the problem as mean of life, its filling with meanings that must be explained in simple

words. The problems of philosophy in the gymnasium integrate individual humanities and give a thorough account of the major problems of life. Some topics are supplemented by the thematic realms of aesthetics, anthropology, philosophy of history, philosophy of law and state, philosophy of nature and technology, philosophy of religion. Analysis of Recent Studies and Publications - We draw on the recent work of Maria Furst and Jürgen Trinks "Philosophy", which presents the teaching of philosophy at the Austrian gymnasium; Carol Duke's "Tune in to Change"; R. Florida "Homo creative. As a new class is conquering the world", which discusses the problem of forming a creative personality capable of working in an information society environment. The author draws on a number of works by V. Nikitenko, M. Maksimenyuk, O. Sosnin, and O. Puchenko, in which the creative elements of the information society are explored. Methods - analysis and synthesis, systemic, structural, which allowed to analyze and structure problems; axiological, anthropological, which made possible to analyze the personality and its orientation value; synergetic, which made possible to analyze information society as a complex of non-linear system. Highlighting previously unsettled parts of general problem addressed in this article. The basis of the research - new approaches that have arisen in modern philosophy and changed understanding of philosophy and forced teachers and students to rethink complexity of life problems, to find new approaches to philosophy, which studies the complex situation of man in the world, his attitude to the environment, and how a person is guided on a life path. The purpose of the assignment is to analyze the problems of being as an object of philosophic teaching of gymnasium in development context of the information society, so, the question of the world and subject. The purpose of the article is to conceptualize the teaching of philosophy in gymnasium in development context of information society.

Research results. Proved that, originality of philosophic thinking lies in fact that is connected with object, subject and whole, encompassing both of them. It is revealed that, depending on where the direction of thinking is directed and where is the key point, it puts the subject's attitude to himself. The conditions to form an information society, requires formation of an information-creative personality life capabilities and create in such way type of society, are revealed, but it is necessary to find its own essence, its own structures and laws of being that define it.

Keywords: philosophy, problems of life, personality, information society

ЧЕРНЫШ Т. Н. – учитель начальных классов специализированной школы №155 с углубленным изучением английского языка (Киев, Украина)

E-mail: tet.cher@outlook.com, ORCID iD: 0000-0003-3064-6526

ПРОБЛЕМАТИКА БЫТИЯ КАК ОБЪЕКТ ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЛОСОФИИ В ГИМНАЗИИ (ШКОЛЕ) В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Аннотация. Тема проблематики бытия гуманитарных наук в контексте развития информационного общества (опыт преподавания в гимназии) есть чрезвычайно актуальной темой, так как каждый молодой человек хочет овладеть проблематикой жизни, ее наполнения смыслами, которые следует объяснять простыми словами. Проблематика преподавания философии в гимназии интегрирует отдельные гуманитарные дисциплины и дает основательное изложение основных проблем жизни. Некоторые темы дополнены тематическими изложениями проблем антропологии, философии истории, философии права и государства, философии природы и техники, философии религии. Анализ последних исследований и публикаций - мы опираемся на последние работы Марии Фюрст и Юргена Тринкса «Философия», где представлен опыт преподавания философии в австрийской гимназии; Керола Двека «Настраивайся на изменения»; Р.Флорида «Homo creatives. Как новый класс завоевывает мир», в

которых рассматривается проблематика формирования креативной личности, способной работать в условиях информационного общества. Автор опирается на ряд работ В.Никитенко, М.Максименюк, А.Соснина, О. Пунченка, в которых исследуются креативные элементы информационного общества. Методы - анализа и синтеза, системный, структурный, которые позволили проанализировать и структурировать проблемы; аксиологический, антропологический, которые позволили проанализировать личность и ее ценностные ориентации; синергетический, который позволил проанализировать информационное общество как сложную нелинейную систему. Выделение нерешенных ранее частей общей проблемы, которым посвящается данная статья. В основе исследования - новые подходы, которые возникли в современной философии и изменили понимание философии и заставили преподавателей и учеников по-новому осмысливать сложные проблемы бытия, найти новые подходы к философии, которая изучает сложное положение человека в мире, ее отношение человека к миру, ее отношение к окружающей среде, и как человек ориентируется на жизненном пути. **Постановка задания** - анализ проблематики бытия как объекта преподавания философии в гимназии в контексте развития информационного общества, то есть вопроса о мире и субъекте. **Цель статьи** - концептуализация преподавания философии в гимназии в контексте развития информационного общества.

Результаты исследования. Доказано, что своеобразие философского мышления состоит в том, что оно связано с объектом, субъектом и с целым, который охватывает их в одно единое целое. Выявлено, что в зависимости от того, куда направлено соответствующее направление мышления и что в нем является ключевым моментом, на передний план выдвигается отношение субъекта к самому себе. Раскрыты условия формирования информационного общества, которое требует формирования информационно-креативной личности, которая способна жить и созидать в данном типе общества, но для этого необходимо найти свою собственную сущность, собственные структуры и законы бытия, которые ее определяют.

Ключевые слова: философия, проблемы бытия, личность, информационное общество.

*Стаття рекомендована до публікації д. філософ. н., проф.
І.С.Рижовою (Запоріжжя, Україна)
Надійшла до редколегії: 12.03.2019 р.
Прийнята до друку: 22.03.2019 р.*